

**ПРОБЛЕМИ ГРАМАТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ФРАЗЕОЛОГІЗОВАНИХ
СИНТАКСИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ АНГЛІЙСЬКОЮ**

Наталія Венжинович

*доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри
української мови Ужгородського національного університету*
vennata2017@gmail.com

Іван Полюжин

*викладач кафедри прикладної лінгвістики, аспірант
Ужгородського національного університету*
poluzhyn.ivan@gmail.com

Під граматичними трансформаціями розуміємо перетворення структури речення в процесі перекладу для надання найточнішої відповідності англійському реченню на матеріалі української мови із збереженням єдності змісту і форми (див., зокрема про це: Полюжин, Максимчук, Омельченко 1991; Венжинович 2018; 2021). Це вже буде нова єдність, яка відповідає нормам мови перекладу. Граматичні трансформації складаються з таких операцій: 1) зміна структури речення; 2) зміна порядку слів; 3) заміна частин мови і членів речення; 4) додавання слів; 5) випущення слів з граматичних причин.

Аналітична будова української мови створює умови для багатофункціональності граматичних форм і синтаксичних конструкцій. Тому в процесі перекладу необхідно в першу чергу врахувати конкретну функцію кожної форми та конструкції, щоб правильно передати її значення. Смыслова функція кожної граматичної форми і синтаксичної конструкції може визначатися такими чинниками: 1) синтаксичною функцією; 2) логічною структурою речення; 3) особливостями його лексичного наповнення; 4) контекстом речення.

Важливо враховувати, що навіть однойменні граматичні форми, тобто такі, які належать до однієї і тієї самої частини мови в англійській та українській мовах, підпорядковуються цій

складній функціональній залежності так само, як і форми і конструкції, що не мають формальної відповідності в українській мові. Наприклад, форма минулого часу дієслова в підрядному з'ясувальному реченні може мати в англійській мові функцію узгодження часів.

Природно, що при перекладі узгодження часів, не властиве українській мові, не передається. Present Perfect, який не має в українській мові формальної відповідності, може виконувати функцію теперішнього і минулого часу і передаватися відповідно в перекладі українською мовою.

Смислова структура речення нерідко має вирішальне значення при виборі конструкції в перекладі. Звичайне коротке повідомлення про подію на транспорті в англійській газеті може мати граматичну форму, допустиму і в українській мові. У перекладі необхідна повна реконструкція речення і, звичайно, не з граматичних причин, а відповідно до логіки передавання подібного повідомлення українською мовою. Смислова структура речення визначається також вибором його головних і другорядних членів, постановкою логічного наголосу, інтонаційним членуванням. Одна й та сама смислова структура може реалізуватися різними лексико-фразеологічними засобами.

Інколи переклад фрази ускладнюється тим, що важко знайти відповідник до одного з її складників. У таких випадках потрібно перекладати шляхом зміни форми слова.

Список використаної літератури

1. Венжинович Н. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології: монографія. Ужгород: ФОП Сабов А. М., 2018. 463 с.
2. Венжинович Н. Лінгвокультурологічний аспект мовознавчих досліджень. 2-ге вид., доповн. і переробл. Ужгород: ФОП Сабов А. М., 2021. 292 с.
3. Положин М. М., Максимчук Н. М., Омельченко Л. Ф. Теорія і практика перекладу з англійської мови українською. Київ: НМК ВО, 1991. 94 с.